

Atsakomybė už draudžiamus susitarimus: kai susitaria „kiti“

Giedrė Jarmalytė

Konkurencijos tarybos vyriausioji patarėja konkurencijos teisės klausimais

Konkurencijos teisės popietė, 2016-06-01, Vilnius

Pranešime pateikta nuomonė yra autorės nuomonė, kuri nebūtinai gali sutapti su Konkurencijos tarybos pozicija nagrinėjant konkrečius klausimus

„Kitų“ susitarimai

- Tik dalyvavau, kai kiti susitarė
- Dalyvavau tik dalyje kitų susitarimo
- Dalyvauju asociacijoje, tačiau nesidomiu kitų sprendimais
- Tik sudarau sąlygas kitiems susitari
- Tik tarpininkauju kitų susitarimams
- Tik padedu kitiems įgyvendinti susitarimą
- Tai dukterinės, o ne mano įmonės susitarimas

Dalyvavimas susitarime (1)

- Aiškus valios suderinimas – akivaizdus susitarimas
- Tačiau taip pat:
 - **Pasyvus dalyvavimas** sudarant susitarimą – bendrininkavimas (nebylus pritarimas)
 - **Vienašališkai** atskleistos informacijos **priėmimas**
 - Kiti dalyviai mano, kad pasyvus dalyvis pritaria sutartam elgesiui
- Prezumpcija:
 - Įmonės, pasirinkdamos savo elgesį rinkoje, atsižvelgia į informaciją, kurią sužinojo iš konkurentų

Dalyvavimas susitarime (2)

- **Dalyvauja dalyje – atsako už viską:**
 - įmonė ketino **prisidėti** prie visų dalyvių siektų bendrų tikslų ir **žinojo** apie tikrąjį kitų įmonių elgesį siekiant tų pačių tikslų arba galėjo jį **numatyti** ir buvo pasirengusi prisiimti riziką
 - įmonės ir kitų dalyvių veiksmai dėl tokio paties tikslo ar poveikio konkurencijai **sudaro „bendro plano“ dalį**
- „Žinojimui“ reikšmės neturi:
 - ar įmonė žinojo pirmus susitarimo dalyvius
 - ar prisidėjo prie susitarimo nuo jo pradžios
 - ar prisidėjo tokiais pačiais veiksmais, kokiais susitarimas buvo pradėtas

Asociacijų sprendimai (1)

- **Narystė** asociacijoje – **sutikimas** su jos taisyklėmis, vadovavimu, priimtais sprendimais
- Narys **žino** faktinę asociacijos **veiklą**
- Nedalyvavimas priimant atskirus sprendimus ar įstojimas vėliau – nereiškia, kad įmonė nedalyvavo susitarime

Asociacijų sprendimai (2)

- **Nesvarbu** – asociacijos sprendimo pobūdis: rekomendacinis ar įpareigojantis
- **Nesvarbu** – narių subjektyvus sprendimo privalomumo suvokimas
- **Svarbu** – sprendimo siekis ar galimybė riboti konkurenciją

Tarpininkavimas

- **Tarpininkavimas** / pagalba susitarimui – **dalyvavimas** susitarime, net jei:
 - Įmonė neveikia paveiktose, susijusiose ar gretimose rinkose
 - susitarimas riboja ne jos elgesio rinkoje savarankiškumą
- Sąlygos:
 - Įmonė **prisideda** prie susitarimo sudarymo
 - Įmonės veiksmai **atitinka** dalyvių susitarimo tikslus

Konkursiniai susitarimai

- Dalyvavimo konkurse / pasiūlymų derinimas – akivaizdus susitarimas
- Dalyvavimu susitarime taip pat laikoma, net jei įmonė susitaria **ne dėl sau palankaus konkurso rezultato**:
 - „**palaikantis**“ pasiūlymas – įmonė sutinka pateikti pirkėjui nepriimtina pasiūlymą (pvz., aukštesne kaina)
 - **atsisakymas** pateikti pasiūlymą – įmonė susitaria visai neteikti pasiūlymų arba atsiimti jau pateiktus
- **Pirkėjas** taip pat gali būti pripažintas **susitarimo dalyviu** – vertinama pagal atsakomybės už tarpininkavimą susitarimui sąlygas

Atsakomybė už dukterinės įmonės susitarimus

- **Patronuojanti** įmonė tiesiogiai nedalyvauja – **atsako už dukterinės susitarimus**
 - dukterinė savarankiškai **nesprendžia** dėl savo elgesio rinkoje, o **vykdo** patronuojančios nurodymus
- **Prezumpcija:**
 - patronuojančiai pažeidimo metu priklausė **visas ar beveik** visas pažeidimą padariusios dukterinės kapitalas → darė **lemiamą įtaką** dukterinei

Kaip elgtis?

Atsakomybė už dukterinės įmonės veiksmus

- Kad patronuojančiai įmonei netektų atsakyti už dukterinės veiksmus
 - Daryti dukterinei įmonei **teisingą įtaką** – nėra pažeidimų
 - Užtikrinti, kad įmonė **iš tikrųjų** elgtųsi **savarankiškai** – nėra vieno ekonominio vieneto
- Jei atsakomybės klausimas jau kilo:
 - Pareiga **paneigti** lemiamos įtakos **prezumpciją** tenka patronuojančiai įmonei

Atsiribojimas nuo susitarimo (1)

- Dalyvavimo prezumpcija: dalyvavo susitikime, neprieštaravo → dalyvavo susitarime
- Pasitraukimas iš susitarimo – prezumpcijos paneigimas
- Lemiamas **kriterijus** – **kitų dalyvių suvokimas** apie įmonės atsiribojimą
- **Kiti dalyviai turi gerai suprasti** įmonės ketinimą **nedalyvauti** susitarime:
 - nei numanomu pritarimu neteisėtai iniciatyvai
 - nei prisidėjimu prie jo rezultato

Atsiribojimas nuo susitarimo (2)

- **Paprastai** reikia:
 - **viešai atsiriboti** – įmonė turi įrodyti, kad konkurentams pareiškė, kad susitikime turėjo kitų ketinimų
 - informuoti atitinkamas institucijas (KT)
- **Atskirais atvejais** galima remtis kitomis aplinkybėmis, kad įmonė atsiribojo nuo dalyvavimo
- Teiginiai apie pasirinkimo neturėjimą – ne argumentas – **įmonės gali rinktis**
 - ar daryti pažeidimą
 - ar apie pažeidimą pranešti institucijoms

Kad netektų atsakyti už neteisėtus susitarimus

- **Nedalyvauti** konkurenciją ribojančiuose susitarimuose
- Kuo skubiau aiškiai ir nedviprasmiškai **atsiriboti**
- Skubėti pasinaudoti **atleidimo** nuo baudų programa ir kreiptis į KT
- Įsidięgti **efektyvią atitikties** konkurencijos teisei programą

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KONKURENCIJOS TARYBA

Tel. (8 5) 262 7797
Faks. (8 5) 212 6492
El. p. taryba@kt.gov.lt
contacts@kt.gov.lt
www.kt.gov.lt

Lithuanian
Competition
Council

@keserauskas